

Nieuwsbrief Leren- Boekbespreking

Lieven Coppens

Eerder verschenen op <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

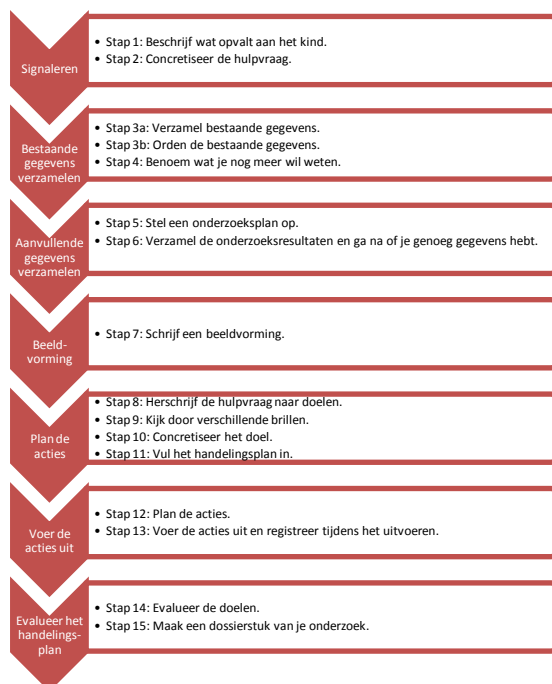
Auteur(s):	Marcel Huijgens & Marcel van de Wiel
Titel:	Werkboek Effectieve handelingsplanning. In 15 stappen naar een handelingsgericht plan.
Uitgeverij:	HB Uitgevers
Plaats:	Baarn
Jaar:	2008
Pagina's:	102
ISBN-13:	978-90-5574-581-4

Nu het *handelingsgericht werken* nadrukkelijk in het Vlaamse onderwijs een vooraanstaande plaats begint in te nemen en het een vast onderdeel zal vormen van de toekomst van alle leerkrachten uit het basis-onderwijs, is er niet alleen nood aan theoretische vorming maar ook aan praktische instrumenten. Het boek *Werkboek Effectieve handelingsplanning* (dat niet voor niets verscheen in de reeks *Speciaal Onderwijs en Zorgverbreding*) is bij uitstek zo een instrument

Na een korte inleiding waarin ze het boek in de (Nederlandse) onderwijscontext een plaats geven en de opzet ervan verduidelijken, bespreken de auteurs in het tweede hoofdstuk de kenmerken van een school die de begeleidingsmogelijkheden voor leerlingen met een zorgvraag mee bepalen. Het is de bedoeling dat de school haar zorgstructuur in kaart brengt.

Het derde hoofdstuk staat in het teken van de eerste fase, het signaleren van problemen. Wanneer het de leerkracht opvalt dat een leerling zich anders gedraagt of anders presteert dan normaal, dan moet hij heel concreet beschrijven wat er hem op dat moment aan de leerling opvalt. Hierbij is het belangrijk dat de leerkracht goed weet hoe het kind zich normaal gedraagt. Belangrijk daarbij is ook dat de leerkracht de didactische en pedagogische risicomomenten goed weet in te schatten waardoor hij zich beter bewust wordt van "abnormaal" gedrag bij zijn leerlingen. Gerichte observatie is een belangrijk hulpmiddel voor hem om het probleem nog scherper te zien. Op basis van deze inzichten kan hij dan in de tweede stap de hulpvraag formuleren zoals die uit het gedrag van de leerling blijkt. Deze hulpvraag wordt dan meteen de onderzoeksvraag voor de volgende fase.

De tweede fase bestaat uit het verzamelen van de bestaande gegevens. Deze worden in de derde stap verzameld en geordend waardoor het meteen ook duidelijk wordt welke gegevens er nog ontbreken. Voor het ordenen van deze gegevens stellen de auteurs voor om het meervoudig risicomodel van *Van der Ploeg* te gebruiken. Hierbij moet er niet alleen aandacht zijn voor de negatieve kenmerken, maar nadrukkelijk ook voor de positieve, beschermende factoren. In de volgende stap lijst men de informatie op welke men nog nodig heeft.

In de derde fase worden de gegevens die nog ontbreken systematisch verzameld. In de vijfde stap bepaalt men eerst op welke manier, met welke methode men de bijkomende gegevens wil verzamelen. De auteurs beschrijven heel concreet, maar zeker niet exhaustief, een achttal methoden, gaande van observatie over

Nieuwsbrief Leren- Boekbespreking

Lieven Coppens

Eerder verschenen op <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

zelfonderzoek tot het maken en bespreken van filmopnamen. In de zesde stap worden alle gegevens verzameld en bekijkt men of men nu over voldoende gegevens beschikt.

Zo belanden we in de volgende fase, die helemaal in teken staat van de zevende stap van het model: de beeldvorming. Deze beeldvorming is niet alleen een soort onderzoeksverslag, maar tegelijk ook de basis voor alle toekomstige handelen.

Met de achtste stap, het herschrijven van de hulpvraag naar concrete doelen, zijn we aangekomen bij de volgende fase van het model, het plannen van de concrete acties. De auteurs stellen hierbij het concept van de SMART-doelen voorop (**S**pecifiek, **M**eetbaar, **A**ceptabel & **A**anwijsbaar, **R**eëel, **T**ijdsgebonden). Door het probleem in de negende stap door verschillende brillen (de visie van de school op zorg, beschermende factoren bij het kind, ...) te bekijken, komt men uiteindelijk tot de keuze van een bepaalde aanpak. Eens men zover is zal men in de tiende stap de acties zo concreet mogelijk maken (wie, wat, wanneer, hoe, ...) om deze in de elfde stap in het handelingsplan in te schrijven.

In de voorlaatste fase worden de acties uitgevoerd. Ze krijgen eerst een plaats in de concrete planning van de klas (stap twaalf) en worden daarna uitgevoerd (stap dertien). Bij de uitvoering is het belangrijk dat de leerkracht niet alleen aandacht heeft voor het resultaat maar ook voor het proces. Door actief te registreren in deze stap blijft men heel alert.

De laatste fase van het model staat in het teken van het evalueren van de doelen (stap veertien) en het registreren van het geheel voor het dossier (stap vijftien).

De aandachtige lezer die vertrouwd is met het gedachtengoed van de handelingsgerichte diagnostiek en het handelingsgerichte werken zal dit in dit boek ongetwijfeld onmiddellijk herkennen. Mensen die op zoek zijn naar een concreet houvast om dit te vertalen naar de praktijk, zullen aan het in het boek voorgestelde model een zeer grote steun hebben. De concrete voorbeelden, maar ook de opdrachten uit dit werkboek maken dit alles tot een zeer levendig verhaal. In die zin lijkt het me dan ook een verplicht werk voor elke hedendaagse onderwijsbibliotheek die beweert "volledig" te zijn.

[2009-02-08]